

I-strategie Rijk 2021-2025

Doorpakken op
digitale transformatie

Het tempo van de digitale transformatie is ook bij het rijk sinds de coronacrisis enorm versneld. Daardoor kon bijna al ons werk voor de samenleving doorgaan. Boven alles laat dat zien waar onze mensen samen toe in staat zijn. Tegelijkertijd heeft de overheid te maken met serieuze uitdagingen in de uitvoering en de informatiehuishouding, die vragen om ingrijpende maatregelen.

Met de I-strategie Rijk 2021 - 2025 pakken de CIO's van het rijk samen de handschoen op om de verandering van digitalisering verder te benutten. Op weg naar een veilige, mensgerichte, transparante, effectieve digitale toekomst.

I in 't hart

Nederland heeft de ambitie innovaties te omarmen en bedreigingen in de kiem te smoren, met onze democratische rechtsstaat als uitgangspunt. Bijvoorbeeld zoals verwoord in de Nederlandse Digitaliseringsstrategie. Daarvoor moeten we onze digitale randvoorwaarden op orde hebben, bijvoorbeeld door vereenvoudiging en vernieuwing van ons ICT-landschap. Zo kan de 'I' opschuiven naar het hart van beleid, toezicht en uitvoering. Datamogelijkheden zijn daarbij geen sluitstuk, maar een vertrekpunt.

Oog voor risico's

We houden steeds oog voor de risico's. Nieuwe (informatie)veiligheidsvraagstukken ontstaan nu we veel thuiswerken. Ook ethische vraagstukken rondom data en algoritmen vragen onze aandacht. We moeten er bijvoorbeeld voor waken dat we mensen buitensluiten met nieuwe technologie. Daaraan werken we ook in Europees verband veel samen.

Mens als sterkste schakel

De mens moet de 'sterkste schakel' zijn. Digitaal transformeren binnen de overheid vraagt om investering in mensen, organisaties en cultuur. We zoeken nieuw talent met een frisse blik en actuele kennis. Versterken de samenwerking met onderwijs en wetenschap. En investeren in onze rijkscollega's zodat ieder de benodigde bagage heeft om zijn/haar rol te pakken.

Actualiseren

Technologische, economische, politieke en maatschappelijke ontwikkelingen laten zich lastig voorspellen. We weten nog niet alles voor de periode tot 2025, maar gaan uit van wat we wel weten. Jaarlijks kijken we of we door nieuwe ontwikkelingen prioriteiten anders moeten wegen.

Mei 2021
CIO-beraad Rijk

Thema 1 I in het hart

Thema 2 Digitale weerbaarheid

Thema 3 ICT-landschap

Thema 4 Generieke voorzieningen

Thema 5 Informatiehuishouding

Thema 6 Data en algoritmen

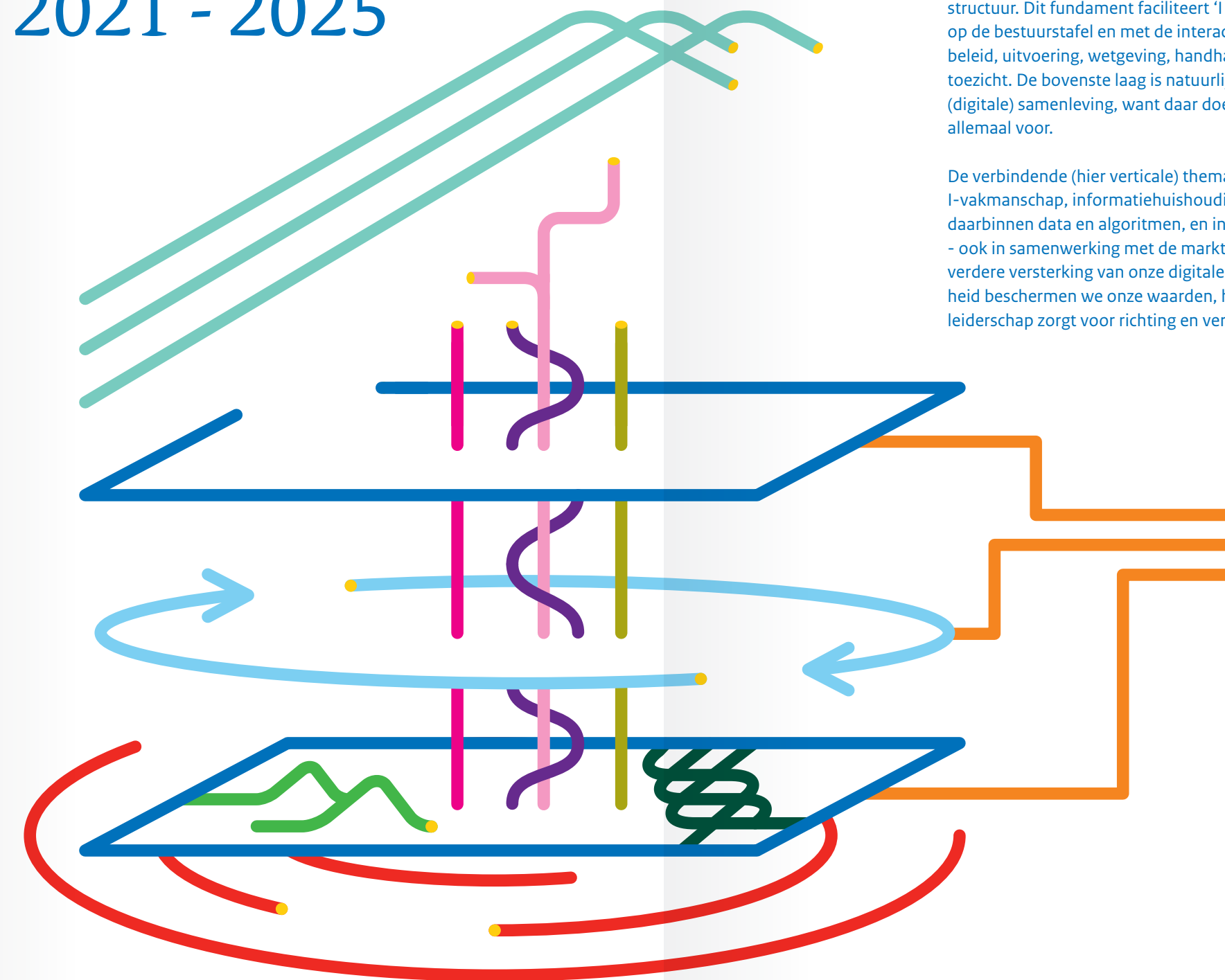
Thema 7 I-vakmanschap

Thema 8 Transparantie en inzicht

Thema 9 I-besturing

Thema 10 Markt en innovatie

I-strategie Rijk 2021 - 2025

De basis van ons handelen is transparantie en inzicht. Daarop ligt 's rijks ICT-landschap met de generieke voorzieningen, als solide fundament. Samen vormen zij de rijksbrede digitale infrastructuur. Dit fundament faciliteert 'I in het hart': op de bestuurstafel en met de interactie tussen beleid, uitvoering, wetgeving, handhaving en toezicht. De bovenste laag is natuurlijk onze (digitale) samenleving, want daar doen we het allemaal voor.

De verbindende (hier verticale) thema's zijn I-vakmanschap, informatiehuishouding met daarin data en algoritmen, en innovatie - ook in samenwerking met de markt. Met de verdere versterking van onze digitale weerbaarheid beschermen we onze waarden, het digitaal leiderschap zorgt voor richting en verbinding.

Thema 1

I in het hart brengen

'I in het hart' betekent dat beleid en uitvoering samen de kansen van digitalisering pakken.

De I wordt vanaf het begin 'in het hart' van de beleidsontwikkeling meegenomen. Zo houden we direct ook rekening met de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het beleid.

I-speerpunten

Drie strategische uitgangspunten beschrijven deze beweging. Er is geen blauwdruk, de maatregelen daarbij vormen eerder een menu. Departementen kiezen wat past bij de organisatie op een bepaald moment.

I-speerpunt 1 Informatievoorziening (IV) is aanjager van verandering

Proactief technologisch gedreven ontwikkelingen in kaart brengen en beleid maken voor een digitale wereld. Daarbij kansen benutten en risico's mitigeren. Kijken vanuit de maatschappelijke opgaven naar de bijdragen die technologieën kunnen leveren aan de oplossing. Nu en in de toekomst.

- periodiek een technologiescan uitvoeren: welke kansen en uitdagingen leveren nieuwe ontwikkelingen op en welke handelingsperspectieven zijn er?
- beleid en uitvoering werken vroeg in beleidsontwikkeling samen aan kansen van digitale technologie en de uitvoerbaarheid van het beleid
- in de informatieparagraaf bij nieuw beleid nemen we ook de informatiebehoefte voor latere evaluatie en handhaving mee

I-speerpunt 2 IV is hulpmiddel voor verandering

Informatievoorziening bewust inzetten bij beleid en zorgen voor een goede wisselwerking tussen beleid en uitvoering. Kansen van digitale technologie benutten, ook om de continuïteit van de uitvoering te garanderen. Met als bonus: bewuste keuzes die passen bij de digitale veranderkracht.

- quickscan op I-risico's tijdens beleidsvoorbereiding
- stimuleren (informele) samenwerkingsvormen voor beter uitvoerbaar beleid (dat leuker is om te maken)
- meer aandacht voor IV in de uitvoeringstoets

I-speerpunt 3 IV is onderdeel van alle fasen van de beleidscyclus

Bij het vormgeven van beleid zit de uitvoering tijdig aan tafel. Na enige tijd wordt de rol van beleid kleiner en die van de uitvoering groter. Bij de beleidsevaluatie heeft beleid weer het voortouw, wel met het besef dat juist uitvoerders weten of het beleid uitvoerbaar is en werkt.

- versterking van het opdrachtgeverschap van beleid volgens methoden van programma- en projectmanagement
- aandacht voor de 'digitale gezondheid' van uitvoerders
- een gezamenlijk informatieplan voor beleid en uitvoering
- communiceren over digitalisering om het digitaal bewustzijn bij alle doelgroepen te vergroten

Thema 2

Versterken digitale weerbaarheid

Borgen dat (basis)informatie onder alle omstandigheden beschikbaar is: tijdig, correct en volledig en alleen toegankelijk voor de juiste personen. We merken het snel op als er iets misgaat, en herstellen direct.

De situatie in 2021 is ernstig. Adviezen aan de overheid over informatiebeveiliging zijn alarmerend en urgent. De overheid loopt achter in digitale weerbaarheid. Ook privacy blijft een aandachtspunt. Incidenten hebben vaak ernstige gevolgen, zowel financieel als voor het vertrouwen in de overheid. Informatieveiligheid is van strategisch belang. En het vereist blijvende aandacht.

Risico's

- beïnvloeding door statelijke actoren bedreigt onze digitale autonomie
- de verspreiding over dienstverleners is onvoldoende, door weinig Nederlands aanbod
- kwetsbaarheden in één product raken grote delen van de overheid en het bedrijfsleven (digitale monocultuur)
- thuiswerken en werken in de cloud stellen extra eisen aan informatieveiligheid.
- kaders voor informatieveiligheid en besluitvorming niet altijd geschikt voor agile ontwikkeltrajecten

I-speerpunt 1 Governance

Sturen op risico's. De deskundigheid binnen de departementen benutten en uitzoeken wat we het beste centraal kunnen organiseren. Transparantie en openheid naar de Kamer.

- versteviging CIO- en CISO-stelsel en -middelen
- de SG's in staat stellen goed te sturen op digitale weerbaarheid

- meldplicht onder de Wet Beveiliging Netwerk- en Informatiesystemen voor overheidsorganisaties
- crisismanagement werkt en wordt geoefend
- gezamenlijke standaardfaciliteiten en kennisdeling

I-speerpunt 2 Werken aan feitelijke veiligheid

Steeds verbeteren en ons aanpassen aan nieuwe technische mogelijkheden en bedreigingen.

- actualisering van rijksbrede cloudstrategie en -kaders
- ontwikkelen werkplekvoorzieningen op staatsgeheim niveau
- preventieve maatregelen en voorzieningen in de administratieve omgeving
- actuele en robuuste architectuur als basis voor lifecycle management
- kennis en innovatie samen met markt en wetenschap

I-speerpunt 3 Weerbare medewerkers

De mens als onmisbare schakel in onze verdediging. Sturing en voorbeeldgedrag bij het management. Gebruiksvriendelijke en veilige middelen voor medewerkers.

- rijksbrede aanpak voor een digitale weerbaarheidscultuur
- trainingsaanbod en gebruiksvriendelijke instrumenten

Thema 3

Bestendigen ICT-landschap

Optimaliseren van dienstverlening als richting, basisinfra op orde als randvoorwaarde.

Vorkant en achterkant

In de dienstverlening zit de drive voor de digitale transformatie. Aan de 'vorkant' ondersteunen we mens, medewerker en maatschappij zo optimaal mogelijk met applicaties. Dienstverlening van de (rijks) overheid als geheel moet daarbij logisch zijn vanuit het perspectief van de klant. Daarvoor is aan de achterkant een stevige, toekomstvaste, flexibele digitale infrastructuur nodig, met grote voorzieningen die schaalbaar zijn.

Het veranderen van de achterkant kost tijd, veel meer dan bij veranderingen aan de voorkant. We moeten dus goed vooruitdenken. En we maken jaarlijks capaciteit en geld vrij om de 'legacy' op te ruimen (lifecycle management).

Samenwerken aan het ICT-landschap is een noodzaak, als rijksorganisaties onderling en ook met de markt. We kunnen niet (allemaal) op alle terreinen de benodigde kennis in huis hebben.

3 kernvraagstukken voor 2021 - 2025

1. de beweging naar de cloud
2. zelf doen, samen doen of uitbesteden
3. zorgen dat we innovatief zijn

I-speerpunt 1

Rijksbreed strategisch cloudbeleid
De beweging naar de cloud. Wel/geen Rijkscloud en/of Europese samenwerking (bijvoorbeeld Gaia-X), en afspraken maken met de grote commerciële cloudproviders.

- ontwikkelen van strategisch rijksbeleid voor het gebruik van clouddiensten
- uitwerken van een cloudstrategie en -kaders

I-speerpunt 2

Rijksbrede ICT-landschapsarchitectuur
Samen de uitgangspunten bepalen bij veranderingen, binnen de afgesproken kaders en standaarden.

- reactiveren Architectuur Board Rijk en de EAR-online community
- aansluiten bij de NORA-community en bepalen wat nodig is voor het rijksbrede ICT-landschap
- bespreken (her)positionering open standaarden en Forum Standaardisatie

I-speerpunt 3 Aanpak met I-teams

'1 x leren, 11 x bijleren en 12 x implementeren'.

- keuze voor twee implementatietrajecten voor I-teamaanpak
- praktische uitwerking en financiering

digitaleoverheid.nl/i-strategie-rijk

